

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 1.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.13>

УДК 368.025.6 : 336.1

В. В. Бобиль,

д. е. н., професор, Український державний університет науки і технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7306-3905>

О. А. Топоркова,

к. е. н., доцент, Український державний університет науки і технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0956-3638>

І. Г. Аберніхіна,

к. е. н., доцент, Український державний університет науки і технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0692-1276>

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ РИЗИК-ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

V. Bobyl,

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Ukrainian State University of Science and Technology*

O. Toporkova,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Ukrainian State University of Science and Technology*

I. Abernikhina,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Ukrainian State University of Science and Technology*

KEY ISSUES IN RISK ASSESSMENT OF INSURANCE COMPANIES

Сучасний світ мінливий і непередбачуваний. Будь-яка економічна діяльність пов'язана з ризиками, мінімізувати які суб'єкти господарювання намагаються через укладання договорів страхування. Сутність страхування розкривається через управління та прийняття ризиків. Особливість діяльності страхового ринку, на відміну від інших секторів економіки, полягає у тому, що рівень ризиків, які пов'язані з нею є дуже суттєвим, а здійснення власне страхової діяльності потребує не тільки ретельного планування, але й постійного відстеження змін ризикових факторів та прогнозування їх наслідків для страховиків. В роботі пропонується систематизований набір індикаторів оцінювання діяльності страхової компанії з точки зору її фінансової безпеки. Розгляд системи управління ризиками страхового ринку, як сукупності окремих елементів, дає змогу конкретизувати об'єкти регламентації і контролю при визначенні периметру ризик-оцінювання певної страхової компанії.

The modern world is volatile and unpredictable. Any economic activity is associated with risks, which business entities try to minimise by entering into insurance contracts. The essence of insurance is revealed through risk management and acceptance. Unlike other sectors of the economy, the insurance market is characterised by a very high level of risks associated with it, and the conduct of insurance activities requires not only careful planning but also constant monitoring of changes in risk factors and forecasting their consequences for insurers.

In order to manage risks in the insurance sector, it is advisable to take preventive actions first: analyse the types of insurance services the company intends to provide; partners with whom it plans to enter into agreements on the placement of the insurer's funds; possible risk situations; the choice of strategy and methods of risk mitigation. In the event of risk situations, it is necessary to directly influence the risk; to control and implement corrective actions in the risk management process.

The article proposes a systematic set of indicators for risk assessment of an insurance company's activities in terms of its financial security.

Specific features of the assessment of insurance companies are: special legislation in the field of insurance, specific accounting, preparation of financial statements and determination of performance indicators, peculiarities of taxation,

the need to obtain licences for each type of insurance, mandatory formation of special reserves and a prohibition on production, trading and intermediary and banking activities.

When defining the risk assessment space, it is important to understand the impact of both external and internal risks on the financial security of an insurance company. Consideration of the insurance market risk management system as a set of individual elements makes it possible to specify the objects of regulation and control when determining the perimeter of risk assessment of a particular insurance company. The results of the research can be useful for managers and internal audit of an insurance company.

Ключові слова: *страхова компанія, оцінювання, управління ризиками, фінансова безпека, платоспроможність, фінансова стійкість.*

Keywords: *insurance company, assessment, risk management, financial security, solvency, financial stability.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Головне призначення страхування – це запобігання та нівелювання можливих збитків страхувальників від різноманітних ризиків і небезпек. Оцінюючи успішність діяльності страхової компанії, насамперед, приділяється увага фінансовій стійкості та управлінню ризиками.

Страховим компаніям притаманний певний набір специфічних ознак, які необхідно враховувати при визначенні простору ризик-оцінювання. Зазвичай ключовим питанням при цьому є фінансовий стан та фінансова стабільність страховика. Але сучасні виклики у світовому масштабі, як то: кіберзагрози, вимушені перерви в діяльності, порушення в логістичних ланцюгах, нестабільність фінансового сектору, геополітичні фактори, - зумовлюють необхідність перегляду підходів до передачі ризиків та їх страхування. Політика страховика щодо набору продуктів, які будуть запропоновані споживачам, безпосередньо впливатиме на результативні показники діяльності компанії. Специфічні вимоги щодо організації діяльності та

функціонування страхової компанії, критерії дотримання платоспроможності, порядок оподаткування та звітування, прогнозування наслідків від настання ризикових подій – усе це має суттєву вагу при визначенні периметру ризик-оцінювання певної страхової компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми. Науковці, які досліджують критерії оцінювання діяльності страхової компанії намагаються виокремити ризики, притаманні цьому сектору економіки та систематизувати показники аналізу фінансової стійкості страховиків.

Питання управління фінансовою стійкістю страхової компанії та методичні підходи до її оцінки висвітлено в наукових публікаціях таких вітчизняних науковців, як: М. В. Балицька, Г. О. Величко, В. М. Олійник, Н. М. Сташкевич та О. С. Сташкевич, Н. В. Ткаченко. Фінансову безпеку страховиків досліджували Вдовенко Л. О., Внукова Н. М., Глухова В. І. та Крот Л. М., Ситник Н. С. та інші фахівці. Огляд ринку страхових послуг та систематизацію притаманних йому ризиків здійснювали Гаманкова О. О., Марина А. С., Семенча І. Є., Абдуллаєва А. Є. та Поплавська С. М. та інші дослідники.

Нестабільність економічного світу та сучасні виклики підкреслюють важливість ринку фінансових послуг та необхідність всебічного оцінювання діяльності страхових компаній.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета роботи полягає у формуванні індикаторів оцінювання діяльності страхової компанії з урахуванням ризиків, притаманних сектору фінансових послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. З початком війни вітчизняні страховики стикаються із безліччю проблем у своїй діяльності, які являють собою загрозу їх фінансовій безпеці. Найсуттєвішими з них є: неможливість працювати в регіонах активних бойових дій, погіршення платоспроможності потенційних клієнтів, відчутне звуження сегменту страхування життя, уповільнення темпів нарощення обсягів страхових

капіталів, страхових резервів, зниження фінансової стійкості компаній [1, с. 77].

Негативно вплинули на стан страхового ринку в цілому такі фактори: зменшення кількості надходжень премій, знищення об'єктів нерухомості, складності виїзду на місця страхових випадків, зокрема урегулювання страхових випадків на територіях проведення активних бойових дій. Досвід роботи під час пандемії забезпечив швидкий перехід в режим онлайн, рекомендації НБУ щодо спрощення процедури врегулювання страхових випадків – все це надало можливість налагодити діяльність та продовжувати працювати в надскладних умовах [2, с.45].

3 лютого 2022 року страховий ринок переживає складний період, оскільки до існуючих загроз та ризиків, додаються нові, які спричинені воєнними діями на території України та становлять загрозу економічній безпеці страхового ринку України в цілому та фінансовій безпеці, зокрема. До таких ризиків можна віднести [3, с. 170]:

1. Подання неповної та недостовірної інформації про фінансовий стан страховика.
2. Недотримання страховиками нормативів платоспроможності та ризиковості операцій.
3. Втрата майна внаслідок воєнних дій.
4. Невиконання зобов'язань за полісами добровільного медичного страхування на територіях, де відбуваються воєнні дії.
5. Недотримання страховиками фінансових зобов'язань перед страхувальниками.

В умовах війни попит на страхові послуги, звичайно, знизився, але переважно за традиційними видами страхування (медичне, майнове, страхування життя, ОСЦПВ тощо). Натомість «Зелена картка» та туристичне страхування демонструють зростання. У 2022 році з'явився новий продукт «Бронезахист» - страхування від нещасного випадку, який включає і військові ризики. За даними учасників страхової асоціації НАСУ – за

підсумками 2022 року падіння ринку ризикового страхування склало 11%, що на фоні попереднього року та з урахуванням війни вважається прийнятним результатом [4].

З боку НБУ здійснюється планомірна і системна робота з нагляду за дотриманням страховими компаніями фінансових нормативів, що підштовхує страховиків працювати ефективно, навіть за кризових умов, і формувати резерви належними активами.

Специфічними ознаками оцінювання діяльності страхових компаній є: спеціальне законодавство у сфері страхування, специфічне ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та визначення результативних показників, специфіка оподаткування, необхідність отримання ліцензій з кожного виду страхування, обов'язкове формування спеціальних резервів та заборона на виробничу, торгово-посередницьку й банківську діяльність.

Відповідно до вітчизняного законодавства, страхування – це «правовідносини щодо захисту страхових інтересів фізичних та юридичних осіб (страховий захист) при страхуванні ризиків, пов'язаних з життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням, з володінням, користуванням і розпорядженням майном...» [5].

У разі настання страхових випадків, визначених договором страхування, відбувається відшкодування за рахунок коштів фондів, які, відповідно до законодавства, формуються шляхом сплати страхувальниками страхових премій (платежів, внесків), доходів від розміщення коштів таких фондів та інших доходів страховика. Тобто, під час здійснення діяльності у сфері страхування виникають певні фінансові зобов'язання, виконання яких пов'язане з операційним, ринковим, кредитним ризиками, а також ризиком ліквідності і концентрації. Специфічним для страхового ринку є андеррайтинговий ризик – «ризик виникнення збитків чи додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів, або виникнення несприятливої

зміни вартості страхових зобов'язань внаслідок неадекватних припущень, здійснених під час ціноутворення та резервування» [5].

Узагальнюючи підходи до класифікації страхових ризиків, зазначимо, що з точки зору ризик-менеджменту найбільш важливою є класифікація ризиків за видами діяльності страховика [6]:

- ризики, що передані страхувальником і прийняті страховиком при укладанні договору страхування;
- ризики діяльності страхової компанії (власні ризики).

До власних ризиків, пов'язаних із фінансовою діяльністю страховика, належать:

- ризик неплатоспроможності – полягає в тому, що страхова компанія може втратити у довгостроковому періоді здатність до регулювання своїх зобов'язань;
- ризик фінансової ліквідності – має місце в ситуаціях, коли швидка реалізація активів для покриття зобов'язань є неможливою або вимагає понесення додаткових витрат;
- ризик заборгованості – виникає з несприятливої структури капіталу страховика;
- ризик резервів, пов'язаний з адекватністю величини резервів для забезпечення фінансової безпеки [7, с. 26].

Погоджуємося, що «ризик тісно пов'язаний із менеджментом, а результативність управління ризиками страхової компанії є базисом формування певного рівня довіри клієнтів, що в подальшому віддзеркалюються на показниках фінансової стійкості, платоспроможності та конкурентній позиції компанії на ринку страхових послуг» [8, с. 217].

Зазвичай, кількість ризиків, яка може бути ідентифікована для потреб ризик-оцінювання страховика не обмежується. Але, чим більша їх кількість, тим складнішою є робота з оцінки ризиків. Узагальнюючи зарубіжний та вітчизняний досвід з ризик-менеджменту, – пропонується зосереджуватися лише на найактуальніших ризиках. Враховуючи специфічні ознаки, притаманні

ринку фінансових послуг, простір ризик-оцінювання страховика може бути окреслено таким набором зовнішніх та внутрішніх ризиків (рис. 1).

Рис. 1. Простір ризик-оцінювання страховика

Зовнішні ризики досить детально розглянуті у низці публікацій вітчизняних та зарубіжних дослідників. Оцінюючи діяльність страхової компанії, ми пропонуємо зосередитись саме на внутрішніх ризиках, оскільки вони безпосередньо пов'язані з системою управління страховика.

Окреслюючи простір ризик-оцінювання, важливо розуміти наслідки впливу внутрішніх ризиків на фінансову безпеку страхової компанії. Так, завищення тарифів може привести до втрати конкурентних позицій та зменшення страхової премії; натомість, заниження – сприяє втраті платоспроможності та збільшенню рівня страхових виплат. Через ризик втрати ліквідності страховики можуть несвоєчасно виконати фінансові зобов'язання, понести значні витрати під час реалізації наявних активів для отримання грошових коштів, що може спричинити банкрутство. Аналогічні наслідки можливі і через ризик недостатності резервів. Ризик управління

страховим портфелем, інвестиційний та ризик перестрахування пов'язані з менеджментом та якістю управлінських рішень.

Аналіз та оцінку фінансових ризиків страхові компанії здійснюють, використовуючи загальні методи (імовірнісне моделювання, статистичний аналіз, математичне моделювання конфліктних ситуацій тощо) та специфічні методи (андерайтинг, заходи раннього реагування, стрес-тестування та внутрішній аудит).

Крім внутрішніх та зовнішніх ризиків та їх наслідків, ключовими питаннями при визначенні індикаторів ризик-оцінювання діяльності страховика будуть:

- юридична правомочність страхової компанії;
- дії та зона відповідальності управлінського персоналу;
- наявність внутрішньої розпорядчої документації щодо облікової політики, системи внутрішнього контролю, системи управління ризиками тощо;
- дотримання критеріїв, встановлених законодавством для страховика;
- порядок оформлення договірних відносин зі страхувальниками;
- фінансова звітність та фінансові документи.

Акцентуючи увагу на юридичній правомочності страхової компанії, варто розуміти, що страховики здійснюють діяльність власне зі страхування (пряме страхування, перестрахування, управління активами страховика, реалізація страхових продуктів) та з надання супровідних послуг (посередницькі та допоміжні) на ринку страхування. Страховики в Україні створюються лише у формі акціонерного товариства або товариства з додатковою відповідальністю (крім філій страховиків-нерезидентів). Право на здійснення діяльності із страхування компанія набуває виключно після отримання ліцензії.

Щодо системи управління, то вона має бути створена з урахуванням розміру, особливостей діяльності, обсягів страхових послуг, профілю ризику та значимості страховика. Семенча І. Є. вважає, що «дії управлінського

персоналу страховика повинні бути чітко розмежовані між страховим менеджментом та страховим маркетингом. Це дозволить досягти більшої якості в ухваленні управлінських рішень та посилить загальний стан управління страховою компанією» [9].

Провідну роль в системі управління відіграє система внутрішнього контролю, яка повинна включати: систему управління ризиками, контроль за дотриманням норм (комплаєнс), актуарну функцію та внутрішній аудит (таблиця 1).

Таблиця 1. Складові системи внутрішнього контролю страховика та їх завдання

Складові системи внутрішнього контролю страховика	Характеристика та завдання
Система управління ризиками	виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль, звітування та мінімізація (зниження до контрольованого рівня) всіх суттєвих ризиків діяльності страховика з урахуванням його розміру, складності, обсягів, видів, характеру здійснюваних страховиком операцій, організаційної структури та профілю ризику страховика
Підрозділ з контролю за дотриманням норм (комплаєнс)	забезпечення відповідності діяльності страховика вимогам законодавства України, внутрішнім документам страховика, стандартам об'єднань страховиків та професійних об'єднань, дія яких поширюється на страховика
Актуарна функція	координація процесу розрахунку технічних резервів та підтвердження їх розмірів; порівняння найкращих оціночних значень з практичними результатами діяльності; оцінка та висловлення думки щодо процесу андеррайтингу; участь у впровадженні ефективної системи управління ризиками, зокрема в частині розрахунку капіталу платоспроможності та мінімального капіталу
Внутрішній аудит	оцінка ефективності: системи внутрішнього контролю та її складових; процесів управління та дотримання норм платоспроможності; процесів щодо забезпечення достовірності і своєчасності надання інформації відповідним органам; перевірки фінансово-господарської діяльності страховика тощо.

Ефективність системи управління та діяльності страхової компанії істотно залежить від здатності всебічно оцінювати та здійснювати цілеспрямоване планування своїх економічних показників. Для якісного виконання таких функцій використання вже існуючих методів не завжди є

достатнім, через їх загальність, складність, необхідність адаптації, а також постійні зміни, зокрема, у зв'язку з динамічністю зовнішнього середовища [1, с. 74].

Наступним ключовим питанням є дотримання критеріїв, встановлених законодавством для страховика. Регуляторними вимогами передбачено обов'язок на постійній основі мати регулятивний капітал, розмір якого буде достатнім для підтримання платоспроможності. Складовими регулятивного капіталу страховика є капітал першого рівня, капітал другого рівня та капітал третього рівня. Критеріями поділу капіталу на рівні є: доступність складових для поглинання збитків з метою забезпечення безперервної діяльності та у разі припинення діяльності страховика; та субординація - порядок та черговість використання складових регулятивного капіталу для поглинання збитків страховика.

Платоспроможність страховика забезпечується шляхом дотримання вимог до капіталу платоспроможності та мінімального капіталу, розмір яких визначається за базовим або спрощеним підходом, які передбачені законом України «Про страхування». Який підхід обрати – це зона відповідальності управлінського персоналу. Рішення має базуватися на розрахунках з використанням актуальних даних. Оскільки законодавчі вимоги передбачають необхідність розрахунку капіталу платоспроможності та мінімального капіталу не менше одного разу на квартал, страховик має забезпечити належне виконання актуарної функції та постійний моніторинг показників для підтримання платоспроможності.

Порядок оформлення договірних відносин зі страхувальниками також заслуговує пильної уваги. Як було зазначено вище – під час здійснення діяльності у сфері страхування виникають певні фінансові зобов'язання, які передбачаються договором страхування. Класично, договір, як документ виконує правозахисну, координаційну, регулятивну, гарантійну функції. Страхуванню як різновиду фінансових послуг властиві деякі специфічні функції. Це ризикова функція (передача страховику відповідальності за

наслідки ризику), функція резервування та заощадження коштів, превентивна (фінансування заходів для запобігання страховій події) тощо. Тобто, договором страхування мають бути передбачені межі відповідальності страховика та межі фінансових зобов'язань, що у подальшому впливає на результативні показники діяльності компанії.

Крім ідентифікації та управління страховими ризиками, діяльність страховиків зумовлюється також впливом значної кількості ризикоутворюючих факторів, які сприяють виникненню та реалізації інших супутніх ризиків [8, с. 215].

Повністю передбачити появу невизначеності, яка в подальшому може спровокувати реалізацію ризику, практично неможливо. Тому страховики активно застосовують різноманітний інструментарій, щоб прогнозувати та вчасно ідентифікувати настання ризикової події та оперативно застосовувати заходи з мінімізації її наслідків [8, с. 216].

Процес формування стратегічних та операційних планів на підставі результатів ризик-орієнтованого відбору об'єктів ризик-оцінювання, відповідно до теорії ризик-менеджменту, включає п'ять послідовних етапів:

- визначення простору ризик-оцінювання (можливої сукупності ризиків, притаманних певній сфері страхової діяльності), його розподіл за горизонтальним та вертикальним принципами;
- ідентифікація ризиків (включаючи підходи до визначення ризиків у разі запровадження системи управління ризиками страховика та відсутності такої системи на послідовній та структурованій основі);
- оцінка ризиків за впливом (визначення фінансових та нефінансових наслідків для суб'єкта страхового ринку у випадку настання ризику) та ймовірністю (визначення можливості виникнення ризику);
- визначення пріоритетних об'єктів ризик-оцінювання з метою включення до планів (із застосуванням набору факторів відбору);
- формування стратегічних та операційних планів, спираючись на результати ризик-орієнтованого відбору, забезпечення актуальності та

гнучкості планів (включаючи визначення потреб у фінансових ресурсах для виконання запланованих обсягів діяльності).

Цикл складання плану ризик-оцінювання для страхової компанії можна представити такою послідовністю:

- визначення периметру ризик-оцінювання (для конкретного страховика це будуть операційні, ринкові, кредитні ризики, а також ризики ліквідності і концентрації та андеррайтинговий ризик);
- ідентифікація ризиків (процес їх виявлення, усвідомлення та описування);
- аналізування і оцінювання ризиків (розуміння їх характеру та впливу з урахуванням значимості страховика, визначення рівня, порівняння отриманих результатів із заданими критеріями);
- складання ризик-орієнтованого плану, спираючись на вищезазначені складові та чинники ризик-менеджменту;
- виконання ризик-орієнтованого плану.

Структурувати роботу при цьому допомагає матриця вірогідних ризиків і контрольних процедур, які допоможуть утримувати визначені ризики на прийнятному рівні. Важливою умовою при цьому є постійне доповнення та актуалізація даних матриці з урахуванням нових викликів.

У зв'язку зі складністю і різноманітністю ризиків страхового ринку, а також зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин, виникає потреба у раціональному управлінні фінансами страхової компанії, що є необхідною умовою забезпечення її фінансової стійкості. Фінансова стійкість страховика як юридичної особи полягає в ефективному співвідношенні власного і позикового капіталу у структурі фінансових ресурсів страхової компанії, що здатне забезпечити необхідний рівень платоспроможності і ліквідності.

Фінансовий стан страхової компанії визначається значною сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, достатність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Оптимізація фінансового стану є однією з умов успішного розвитку

компанії в майбутньому, а погіршення показників фінансового стану свідчатиме про стримуючі чинники розвитку страхової діяльності в умовах нестабільного середовища [1, с. 75].

Факторами задовільного стану страхової компанії можуть бути: наявність у необхідних обсягах фінансових ресурсів; стійка платоспроможність; своєчасність розрахунків тощо. Факторами незадовільного стану будуть: нестача власних оборотних активів; наявність збитків; наявність стійкої заборгованості за обов'язковими платежами тощо [10].

Оцінити фінансовий стан страховика можна за допомогою фінансової звітності. Страховики, як суб'єкти господарювання, які становлять суспільний інтерес, підлягають щорічному незалежному аудиту. Аудиторський звіт містить ключову інформацію щодо можливості безперервності діяльності страховика та об'єктивності фінансових показників. Також у звіті формулюється думка щодо достатності страхових резервів, дотримання фінансових нормативів та вимог до забезпечення платоспроможності.

Висновки з цього дослідження. Отже, оцінити діяльність страхової компанії можна за допомогою окреслених індикаторів та матриці вірогідних ризиків і контрольних процедур. Розгляд системи управління ризиками страхового ринку, як сукупності окремих елементів, дає змогу конкретизувати об'єкти регламентації і контролю при визначенні периметру ризик-оцінювання певної страхової компанії. Попри нові виклики, ринок страхових послуг продовжує функціонувати, розвиваючи актуальні для сьогодення види послуг, утримуючи курс на діджиталізацію та скорочуючи витрати діяльності.

Література

1. Вдовенко Л. О. Фінансова безпека страхових компаній в умовах нестабільного ринкового середовища функціонування. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 4(37). С. 73-79.

2. Марина А. С., Пеценко М. В. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. №5. С. 44-51.
3. Ситник Н. С., Михайлюк М. В. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. №5(117). С. 169-173.
4. Огляд 2022 – як впоралося страхування. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/895253.html> (дата звернення 03.01.2024)
5. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення 03.01.2024)
6. Глухова В. І., Крот Л. М. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. №54. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81>
7. Клапків Л. М., Клапків Ю. М., Свірський В. С. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: монографія. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 171 с.
8. Лека Т. Ризиковість функціонування страховиків та довіра страхувальників у сучасному вимірі. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 3(31). С. 213-223.
9. Семенча І. Є. Методика оцінки стану управління фінансово-економічними результатами діяльності страхової компанії. *Економіка та суспільство*. 2022. №35. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-49>
10. Абдуллаєва А. Є., Поплавська С. М. Шляхи підвищення ефективності діяльності страхових компаній на ринку страхових послуг України. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-7>

References

1. Vdovenko, L. O. (2022), “Financial security of insurance companies in the mind of the unstable market core of functioning”, *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 4(37), pp. 73-79.
2. Maryna, A. S. and Petsenko, M. V. (2023), “Ukrainian insurance market during the war”, *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, vol. 5, pp. 44-51.

3. Sytnyk, N. S. and Mykhailiuk, M. V. (2023), "Threats and risks of financial security insurance market of Ukraine in the conditions of war", *Young Scientist*, vol. 5(117), pp. 169-173.
4. Interfax-Ukraine (2023), "Review of 2022 - how insurance has done", available at: <https://interfax.com.ua/news/blog/895253.html> (Accessed 3 January 2024).
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine "On Insurance", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (Accessed 3 January 2024).
6. Glukhova, V. I. and Krot, L. M. (2023), "Risk management of the activities of insurance companies in the context of financial security", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 54, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal> (Accessed 3 January 2024).
7. Klapkiv, L. M., Klapkiv, Yu. M. and Svirski, V. S. (2020), *Finansovi ryzyky v diialnosti strakhovykh kompanii: teoretychni zasady, suchasni realii ta pragmatyzm upravlinnia* [Financial risks in the activities of insurance companies: theoretical foundations, modern realities and management pragmatism], Vydavets Kushnir H. M., Ivano-Frankivsk, Ukraine.
8. Lieka, T. (2022), "The risk of the functioning of insurers and the trust of insurers in the current measure", *Problems and prospects of economics and management*, vol. 3(31), pp. 213-223.
9. Semencha, I. Ye. (2022), "Methodology for assessing management financial and economic results of the insurance company", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 35, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal> (Accessed 3 January 2024).
10. Abdullaieva, A. Ye. and Poplavska, S. M. (2022), "Ways to increase the efficiency of insurance companies in the market of insurance services of Ukraine", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 39, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal> (Accessed 3 January 2024).

Стаття надійшла до редакції 06.01.2024 р.